

Kutoka kwa muawiyah (r.a) amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake:

1

“Mwenyezi Mungu anapomtaka kheri mja humpa ufahamu katika dini

2

Na hakika si vinginevyo, mimi ni mgawaji, na Mwenyezi Mungu ndio anaetoa

3

Na hautoacha kuendelea huu ummati Muhammad (s.a.w) ukisimama juu ya maamrishi ya Mwenyezi Mungu, hawawadhuru watakao kwenda kinyume nao, mpaka itakuja amri ya Mwenyezi Mungu”.⁽¹⁾

1 Imepokelewa na Imamu Al-Bukhari (71), na Muslim (1037).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu

﴿Enyi Watu wa Kitabu! Msipetuke mipaka katika dini yenu, wala msimsee Mwenyezi Mungu ila kwa lilio kweli. Hakika Masihi Isa mwana wa Maryamu ni Mtume wa Mwenyezi Mungu, na neno lake tu alilo mpelekea Maryamu, na ni roho iliyotoka kwake. Basi Muaminini Mwenyezi Mungu na Mitume wake. Wala msiseme: Utatu. Komeni! Itakuwa kheri kwenu. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mungu mmoja tu. Ametukuka Yeye na kuwa na mwana. Ni vyake Yeye vyote viliomo katika mbingu na katika ardhi. Na Mwenyezi Mungu ni Mtegemewa wa kutosha.﴾ {An-Nisaa:171 }

﴿Hakika Sisi ndio tulioteremsha Ukumbusho huu, na hakika Sisi ndio tutakaoulinda.﴾ {Al-Hijr: 9}

﴿Hakika Mwenyezi Mungu huwahami walio amini. Hakika Mwenyezi Mungu hampendi kila khaini mwingi wa kukanya mema.﴾ {Hajj 38}

﴿Je! Afanyae ibada nyakati za usiku kwa kusujudu na kusimama akitahadhari na Akhera, na akitaraji rehema za Mola wake Mlezi...Sema: Ati watakuwa sawa wale wanaojua na wale wasiojua? Hakika wanaokumbuka ni watu wenye akili.﴾ {Az-Zumar: 9}

﴿Je! Yule ambaye Mwenyezi Mungu amemfungulia kifua chake kwa Uislamu, na akawa yuko kwenye nuru itokayo kwa Mola wake Mlezi (ni sawa na mwenye moyo mgumu?) Basi ole wao wenye nyoyo ngumu zisio mkumbuka Mwenyezi Mungu! Hao wamo katika upotofu wa dhaahiri. Mwenyezi Mungu ameteremsha hadithi nzuri kabisa, Kitabu chenye kufanana na kukaririwa; husisimua kwacho ngozi za wenye kumkhofu Mola wao Mlezi. Kisha ngozi zao na nyoyo zao hulainika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Huo ndio uwongofu wa Mwenyezi Mungu, na kwa huo humwongoa amtakaye. Na ambaye ameachwa na Mwenyezi Mungu kupotea, basi hapana wa kumwongoa.﴾ { Az-Zumar 22- 23}

Msimulizi

Yeye ni Muawuyah Ibn Abiy Suf-Yan Swakhru Ibn Harbi, Na Mama Yake Ni Hindu Bint Utbat, alisilimu katika umrat ya qadhwa (iliyokuwa ya kulipa umra iliyopita) na akadhihirisha uislamu wake siku ya kuufungua mji mtukufu wa makkat wakati aliposilimu baba yake, na dada yake ni mama habibat mke wa Mtume muhammad (s.a.w), alikua ni katika waandishi wa unfuuo (wahyi) kwa niaba ya Mtume (s.a.w), na alimtawalisha umaru ibn al-khattab mji wa sham, alichukua mamlaka ya uongozi (Khalifa) baada ya fitnat maarufu, na Hussein (r.a) alimu-unga mkono wa ukhalifa, alikufa mwaka (60h)⁽¹⁾

Muhtasari

Anawaita watu na kuwavuta Mtume (s.a.w) katika jambo la kutafuta elimu ya kisheria na kupata ufahamu katika dini ya Mwenyezi Mungu, basi akataja kuwa Mwenyezi Mungu anapoitaka kheri kwa mja wake humfundisha dini na kumpa ufahamu ndani yake, kisha akataja Mtume wa Mwenyazi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, ya kwamba hakika yeye anagawa aliopewa na Mwenyezi Mungu kulingana na vile anavyotaka Mwenyezi Mungu, ili tu ummati wake wasije kumpandisha na kumpa thamani ya juu zaidi ya anavyostahiki, kisha akaubashiria ummati wake kuwa hii dini itaendelea kuwepo kwa muda wote ambao utaendelea kuwepo usiku na mchana.

1 Tafsihi yake imehakikiwa katika: “Maarifa fi al-Sahaba cha Abu Naim” (5/2496), “alastieab fi maarifat al’ashab libn Abd al-Bar” (3/1416), “Asad al-Ghaba cha Ibn al- Athiri” (4/433).

Ufahamu

Mtu yeyote ambaye Mwenyezi Mungu anapomtakia kheri kubwa hapa duniani na kesho siku ya mwisho, humzidishia ufahamu wa hukumu za uislamu, na maamrisha yake, na makatazo yake, na makusudio yake, na yanazidi hayo kwa kiasi ambacho anachokijua katika kuyajua mambo mbalimbali kwa dalili zake, na kuziangalia kwa kina dalili (katika qur'an) na maneno ya Mtume (s.a.w) na maneno ya wema waliotangulia, na kujifunza misingi ya elimu inamsaidia kufahamu maneno hayo, na kujitahidi kielimu ili kufahamu usahihi wa jambo.

Na ufahamu unaotokana na hadithi hii (maneno ya Mtume (s.a.w) ni kwamba mtu ambaye hana ufahamu katika dini kwa hakika anakuwa amenyimwa kheri⁽¹⁾. Na hakika si vinginevyo imekhusishwa elimu ya dini ya kiislamu kwa kutajwa tofauti na elimu nyinginezo; kwa kuwa elimu ya dini ya kiislamu ndio bora zaidi kuliko elimu nyinginezo, hiyo elimu ndio inamuunganisha mtu na Mwenyezi Mungu, na kupitia elimu hiyo ndio anaabudiwa Mwenyezi Mungu, na kwayo ndio anaheshimiwa Mwenyezi Mungu mtukufu, na kwayo ndio mtu anajitenga na makatazo, na kwa ajili hiyo kutengamaa kwa dunia na akhera, na kuokoka kutokana na uangamizi wa dunia na akhera, na elimu nyinginezo vyote vinafuata elimu ya dini, na vinakomea hapo⁽²⁾.

1 Tazama: "Fath Al-Bari Sharh Sahih Al-Bukhari" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (1/163-164).

2 Tazama: "ufafanuzi wa Sahih Al-Bukhari cha Ibn Battal" (1/154).

2

kisha akabainisha Mtume wa Mwenyezi Mungu mtukufu, kwamba yeye ndio mtunza hazina, Anasimamia kugawa yale aliyopewa na Mwenyezi Mungu mtukufu, sawasawa iwe ni kipawa cha mali au rizqi au kipawa cha elimu. Basi maana yake ni kwamba Mtume (s.a.w) ndio mgawaji katika elimu na kwamba yeye anafikisha yale aliyoamrisha kuyafikisha, pasina kumpunja mtu hata mmoja, na kwamba uelewa na ufahamu ni kipaji na kipawa kutoka kwa Mwenyezi Mungu mtukufu juu ya yale anayoyataka kwa hekima zake.

3

Kisha akatoa bishara njema Mtume (s.a.w) kwa ummati wake kwamba Mwenyezi Mungu mtukufu, ataufanya ummat huu ni wenye kuendelea katika zama zote katika dini yake na wenye kumnusuru, umehifadhika kutokana na kuangamizwa kupitia maadui zake, haipindui thamani yake kwa Mwenyezi Mungu mtukufu, vyovyote atakavyokwenda kinyume adui (kafiri) kwa kuupiga kifikra na kimawazo, au kijeshi, na inatosha katika kulihakiki hilo kuwepo kundi katika ummat juu ya hayo, na ama baadhi ya watu kwa hakika wanaweza kuacha kutekeleza baadhi ya amri za Mwenyezi Mungu mtukufu.

4

Na utaendelea kuwepo ummat huu mpaka zama za mwisho, na huwenda makusudio yake ni yale yaliyotajwa katika hadithi ya abiy hurayrata (r.a), kutoka kwa Mtume Muhammad (s.a.w) amesema: “Hakika Mwenyezi Mungu mtukufu atatuma upepo kutoka yemen utakuwa laini zaidi kuliko Hariri, hauta mwacha mtu hata mmoja ambaye katika moyo wake kuna imani japo kiasi cha mbegu”⁽¹⁾. Basi qiyama hakita simama isipokuwa kwa viumbe waovu.

1 Muslim (117).

Mafunzo

Uitakapo kheri basi itafute katika vyanzo vyake, nako ni sehemu aliyokuelekeza Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, kwani, Mwenyezi Mungu yeye ndio anajuwa kheri iko sehemu gani na anairahisisha kwa mwenye kuitaka, nayo ni ufahamu katika dini ya Mwenyezi Mungu mtukufu.

Na awe mtu ana ufuatiliaji na utafiti wa kudumu katika kupata njia za ufahamu katika dini, basi mwenye kutafiti katika hayo, huyo ni mtafiti katika kheri duniani na qiyama (siku ya mwisho).

Tafuta ufahamu uliokamilika kutoka kwa maswahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, ni huyu ibnabbasi (r.a) –na yeye yuko chini ya makhalifa (viongozi) waongofu- alikua ni miongoni mwa aliowaombea dua pale alipomwekea Mtume (s.a.w) maji ya kutawadha, akasema: “Ewe Mwenyezi Mungu mpe ufahamu katika dini”⁽¹⁾.

Tathmini ya watu inakuwa kwa yale yanayoonekana kwao katika kheri, na ufahamu katika dini na kuonekana kwa alama zake jambo hilo ni katika mambo makubwa ambayo watu hupimwa kwayo: kutoka kwa a’mir ibn waathilat, hakika naafia ibn abdi al-harith, alikutana na omari (r.a) sehemu iitwayo usfani, na alikua omar anamtumikisha kwa kuitawala makkat, basi akasema: “Ni nani umemtawalisha kwa watu wa eneo langu? akasema: Ibn ibzaa, akasema ni nani huyo ibn abzaa? akasema: Ni mtumishi katika watumishi wetu, akasema: umewawekea kiongozi mtumishi? akasema: Hakika yeye ni msomi wa kitabu cha Mwenyezi Mungu Aliyetakasika na kutukuka, na pia ni mjuzi wa mirathi, akasema omar(r.a): ni kweli hakika Mtume wenu rehma na amani ziwe juu yake amesema: “Hakika Mwenyezi Mungu huwanyanyuwa watu kupitia kitabu hiki, na huwashusha watu wengine kwa hitabu hiki”⁽²⁾.

Kupata ufahamu katika dini ni kazi endelevu, na katika kila ufahamu mpya kuna kheri kubwa na ziada, na hakumuamrisha Mwenyezi Mungu Mtume wake (s.a.w) kuomba ziada isipokua katika elimu akasema: “Na sema ee bwana (Mola) nizidishie elimu” [twaha:114], usiishie kikomo maalumu katika jambo la elimu, au umri maalum.

Alikua Mtume rehma na amani ziwe juu yake ni mwenye kuwasimamia watu kwa maslahi yao Zaidi kitaaluma na mali na mfano hivyo viwili, basi kila ambaye ametawalishwa na Mwenyezi Mungu kurithi mirathi ya Mtume (s.a.w) ya majukumu juu ya elimu au mali basi ajuwe hakika yeye ni mgawaji tu wa yale aliyompa Mwenyezi Mungu, basi asidanganyike, wala asipunguze, basi agawe kwa namna atakavyo Mwenyezi Mungu mtukufu.

1 Al-Bukhari (143) na Muslim (2477).

2 Muslim (817), na Usfan, eneo la kaskazini mwa Makka, takriban kilomita 85, karibu na kaskazini-mashariki ya Jeddah, na “Mawla,” ikimaanisha kama baba zake walikuwa watumwa au la, kwa hiyo wakaachiliwa huru, ambao ni kasoro kwa Waarabu.2477).

7

Usiogope katika dini ya Mwenyezi Mungu mtukufu, na wala usihuzunike juu yale yanayo ufika ummat huu, katika yale aliyoyakadiria Mwenyezi Mungu. Na upinzani katika mambo ya dini yake na dunia yake, litaendelea kuwepo kundi katika ummat huu kuisimamia dini na kuinusuru, hatoudhuru ummat huu mpinzani (kafiri) haliyakua akitumia mikono yake na falsafa zake katika kuupiga vita uislamu, basi kuwa katika hilo kundi pekee kwa mola wake.

Amesema mshairi:

*elimu inawafikisha watu kilele cha utukufu,
na mwenye elimu amehifadhika kutokana na
maharibiko,,,
Ee mwenye elimu taratibu usiichafue elimu,
kwa kutenda madhambi makubwa kwani elimu
haina badala
Elimu huinyanyua nyumba isiyo na nguzo
na ujinga huibomoa nyumba imara na tukufu.*

